

1
2506

2506

ဖြေ ကုမ္ပဏီ ၀၁

๒๘๐๖
๖๗

ที่ระลึกเปิดอาคาร

ศาลจังหวัดชัยภูมิ

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖

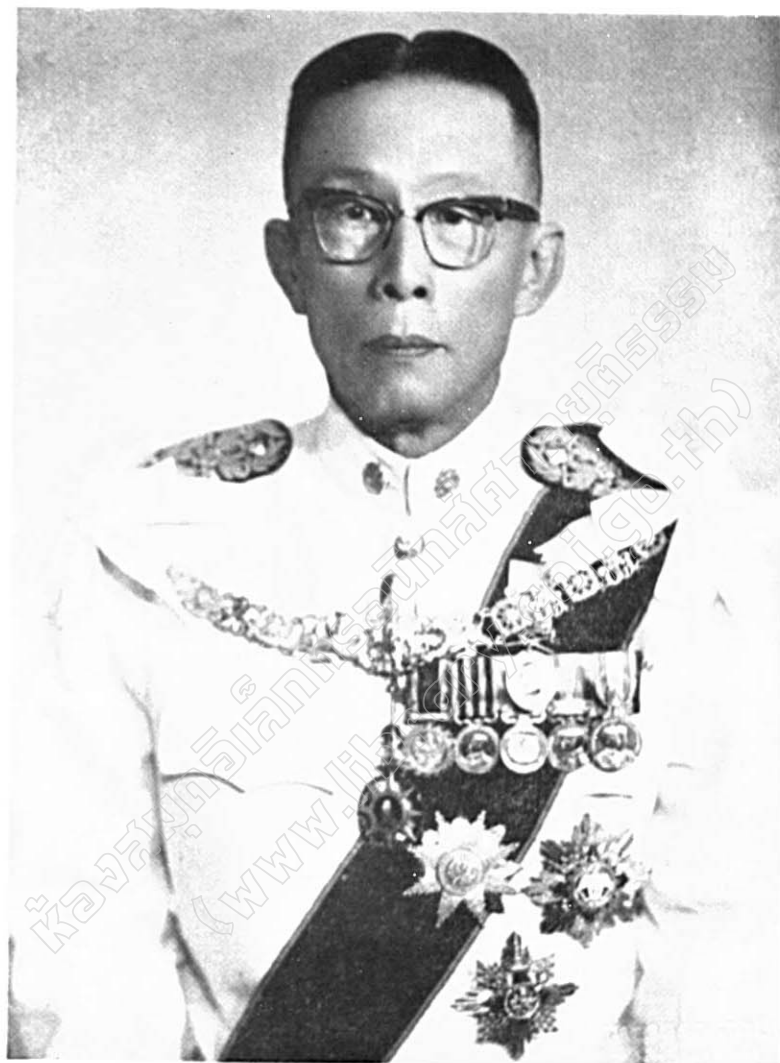
เลขที่.....	๒๒
.....	๒๕
.....	๒๕๐๖
.....	

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

๑ พล ๑ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์
นายกรัฐมนตรี

พระยาอรรณการีโยนิพนธ์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

นายกำธร พันธุลาภ
ปลัดกระทรวงยุติธรรม

นายเกษม ทิพย์จันทร์

อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓

นายสวัสดิ์ สุขทวี
ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

นายภาณุ เพียรสง
ผู้พิพากษา

นายบรรชาติ คุสุรอน
ผู้พิพากษา

นายกุล เฟื่องคำ
เจ้าศาล

ศาลเจ้าหน่กขัณฐะ

คำนำ

เนื่องด้วยมีผู้ริเริ่มหลายท่านคิดจะสร้างอาคารศาลจังหวัดชัยภูมิขึ้นใหม่ แทนหลังเก่ามาเป็นเวลาเกิน ๒๐ ปีแล้ว เพราะอาคารศาลเดิมคับแคบล้าสมัยไม่เหมาะสมซึ่งสร้างมาเกินกึ่งศตวรรษ แต่มีอุปสรรคขัดด้วยงบประมาณ แม้กระนั้นกระทรวงยุติธรรมก็ได้พยายามเสนอของบประมาณค่าก่อสร้างศาลเสมอมา จนถึงรัฐบาลสมัย ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี และ ฯพณฯ พระยาอรรณพการสินพันธ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้กรุณาแบ่งงบประมาณให้ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ใน พ.ศ. ๒๕๐๕ ทางกระทรวงยุติธรรมเปิดการประมูลได้ก่อสร้างอาคารศาลใหม่ และบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล รวมด้วยอีก ๑ หลัง ในวงเงินงบประมาณดังกล่าวแล้ว ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรมตลอดจนเจ้าหน้าที่กระทรวงยุติธรรม ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓ นายช่างกองแบบแผน กรมโยธาเทศบาลหลายนาย คลังจังหวัดชัยภูมิ เจ้าหน้าที่ของศาลนี้ และบุคคลอื่นอีกหลายท่าน ได้ช่วยเหลือร่วมมือร่วมใจกัน แม้จะมีอุปสรรคนานาประการตลอดมาก็ตาม การก่อสร้างอาคารศาลและบ้านพักก็สำเร็จลุล่วงไปแล้ว เป็นอาคารที่สง่างามพอสมควร ขอขอบให้ชาวชัยภูมิได้เป็นมิ่งขวัญต่อไป

ในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ กำหนดทำพิธีเปิดและฉลองอาคารศาล คณะตุลาการศาลนี้ได้ปรารภกันว่าควรจะมีหนังสือแจกแต่ท่านผู้มีเกียรติที่มาในงาน จะได้ทราบประวัติความเป็นมาของศาลนี้ แต่ก็ยังลังเลใจ เพราะคนน้อยงานเหลือมือ และที่สำคัญที่สุดคือขาดปัจจัย จะหาโฆษณามาลงพิมพ์ก็จะเป็นการรบกวนไม่เหมาะสม การคิดพิมพ์หนังสือจึงเพียงเป็นมโนภาพเท่านั้น ครั้นวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๖ มีการประชุมกรรมการเพื่อชี้แจงวางโครงการทำพิธีเปิดป้ายอาคารศาล ได้ปรึกษาที่ประชุมว่าควรจะมีหนังสือแจกในงานนี้หรือไม่ ที่ประชุมมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่าควรพิมพ์ เป็นอันต้องตั้งงบประมาณเกี่ยวกับมหรตผลของออกเสียบางอย่าง แบ่งเงินก้อนหนึ่งอันจำกัดมาเป็นค่าพิมพ์หนังสือ

(๖)

แต่ก็คงหนักใจอยู่อีก เพราะเจ้าหน้าทีน้อย งานเต็มมือ มีเงินจำกัด ต้องส่งไปพิมพ์ที่
จังหวัดพระนคร ระยะเวลาที่เหลือก็น้อย เรื่องราวต่างๆ ก็ยังไม่มี อย่างไรก็ตามเมื่อที่ประชุม
เป็นกำลังใจสนับสนุนให้พิมพ์ คณะตุลาการศาลจึงเริ่มรวบรวมเรื่องต่างๆ ที่พอจะหาได้
ในเวลาจำกัด และได้รับกวนขอคำขวัญ คติพจน์ และบทความจากท่านผู้มีเกียรติที่เคารพ
และก็ได้ได้รับความเมตตาปราณีจากท่านด้วยดี หนังสือจึงเป็นรูปร่างตลอดออกมาสู่สายตา
ท่าน แต่ด้วยเวลาและวงเงินอันจำกัดขาดความเจนจัดในการทำหนังสือและต้องส่งไปพิมพ์
หนทางไกลเช่นนั้น ความบกพร่องไม่เรียบร้อยย่อมมีอย่างไม่มีปัญหา จึงหวังในไม่ตรีจิต
ของท่านผู้ทรงเกียรติคงจะให้อภัยด้วย ความผิดพลาดบกพร่องนี้ข้าพเจ้าขอรับผิดแต่ผู้เดียว
แต่ถ้าหนังสือมีความดีอยู่บ้าง ก็ขอบบให้เป็นของท่านที่มีอุปการคุณทุกท่าน ข้าพเจ้า
ขอถือโอกาสขอบพระคุณท่านที่เคารพซึ่งได้กรุณาช่วยเหลืออุปการะงานสร้างสรรค์ งานเปิด
อาคารศาล และการพิมพ์หนังสือจนสำเร็จด้วยเทอญ.

สวัสดิ์ สุขศรีวงษ์

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

การสร้างศาลในสมัยรัฐบาลปวิวิท

ท่านที่เคยประสบพบเห็นที่ทำการศาลตามจังหวัดต่าง ๆ มาแล้ว คงจะเห็นพ้องกับข้าพเจ้าว่า ที่ทำการศาลส่วนมากนั้นชำรุดทรุดโทรม เพราะความเก่าแก่ที่สร้างมาแล้วเป็นเวลานานปี บางแห่งชำรุดทรุดโทรมจนน่าเกรงจะเกิดภัยอันตรายแก่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนผู้มาติดต่อกับศาล บางแห่งคับแคบไม่เพียงพอแก่การปฏิบัติราชการ โดยมากเป็นเรือนไม้ชั้นเดียว พื้นสูงพื้นดินประมาณ ๕๐ ซม. พื้น ฝา ตง คาน และเครื่องบนเป็นไม้เบญจพรรณปนกันหลายชนิด หลังคามุงกระเบื้อง ชายคาคลุมต่ำ ไม่ส่งาผ่าเผย เสาดอหม้อ บางอันขาด พื้นต่ำ ๆ สูง ๆ ไม่สามารถจะทำการบูรณะซ่อมแซมให้ได้ นอกจากจะรื้อทำการก่อสร้างใหม่ ห้องพิจารณาที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้พิพากษาและปริมาณงาน จำต้องใช้ห้องทำงานของผู้พิพากษาและห้องเสมียนพนักงานเป็นห้องพิจารณาคดี เป็นเช่นนั้นมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ยังหาได้รับการปลูกสร้างใหม่ให้สมเกียรติที่จะใช้เป็นที่ทำการศาลไม่

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกับประเทศเสรีทั้งหลาย ที่ถือคตินิยมว่า การปกครองราษฎรให้มีความสมบูรณ์พูนสุขจะต้องทะนุบำรุงรักษาความยุติธรรมให้เจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะการที่จะจัดให้มีความเจริญในทางยุติธรรมได้ ก็จะต้องอาศัยศาลยุติธรรมที่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี เพราะการชำระตัดสินความเป็นไปโดยอิสระนั้นเป็นเครื่องประกอบรักษาให้ความยุติธรรมเป็นไปในทางเกื้อกูลแก่ประโยชน์สุขของราษฎร ที่ทำการศาลยุติธรรมซึ่งเป็นทั้งพิจารณาพิพากษาคดีความ จึงควรต้องมีความงดงามและสง่าภูมิฐาน เพราะนอกจากจะใช้เป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมแก่ราษฎรแล้ว ยังเป็นเครื่องเชิดชูความเป็นเอกราชของชาติ และเป็นเกียรติแก่ท้องถิ่นที่ศาลนั้น ๆ ตั้งอยู่

รัฐบาลปวิวิทซึ่งมี ฯพณ ฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีพระยาอรรณการวิชัยพันธ์ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้เล็งเห็นความสำคัญของราชการศาลยุติธรรม จึงได้สนับสนุนเกื้อกูลราชการศาลยุติธรรมเป็นลำดับมา นอกจากส่งเสริมให้ผู้พิพากษาได้มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดีแล้ว ยังสนับสนุน

ให้กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการก่อสร้างที่ทำการศาล ทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมือง ซึ่งมี ความชำรุดทรุดโทรมและเก่าแก่ล้าสมัย ให้ได้รับการก่อสร้างใหม่ทุกปีมา ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้อนุมัติงบประมาณค่าก่อสร้างศาลแพ่งและศาลฎีกา ต่อเติมจากตึกกระทรวงยุติธรรม ซึ่งได้หยุดชะงักการก่อสร้างไว้เป็นเวลาประมาณ ๒๐ ปีแล้ว ให้ได้เริ่มก่อสร้างใหม่ ซึ่งใน ขณะนี้การก่อสร้างศาลแพ่งและศาลฎีกาได้จัดทำแล้วเสร็จ และการไฟฟ้านครหลวงกำลัง ดำเนินการติดตั้งคอมไฟภายในอาคารอยู่ ใกล้จะแล้วเสร็จและสามารถประกอบพิธีเปิดได้ ในไม่ช้า

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๔ รัฐบาลก็ได้อนุมัติงบประมาณให้กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการก่อสร้างที่ทำการศาลจังหวัดและศาลแขวงสุพรรณบุรี ศาลจังหวัดและศาลแขวง นครสวรรค์ ศาลจังหวัดหล่มสัก และศาลจังหวัดมหาสารคามขึ้นใหม่ ซึ่งการก่อสร้างศาล ทั้ง ๕ แห่ง ได้ดำเนินการแล้วเสร็จโดยเรียบร้อย และกระทำพิธีเปิดใช้เป็นที่ทำการศาลมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยเฉพาะศาลจังหวัดและศาลแขวงนครสวรรค์ กับศาลจังหวัดและ ศาลแขวงสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นศาลใหญ่มีคดีความมาก ๆ พณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ก็ได้กรุณาให้เกียรติไปประกอบพิธีเปิดศาลทั้งสองนั้นด้วยตนเอง ในปีต่อมา คือปี พ.ศ. ๒๕๐๕ รัฐบาลก็ยังได้กรุณาอนุมัติงบประมาณก่อสร้างที่ทำการศาลขึ้นใหม่อีก ๗ ศาล คือ ศาลจังหวัดแพร่ ศาลจังหวัดอุดรธานี ศาลจังหวัดชัยภูมิ ศาลจังหวัดนครพนม ศาลจังหวัดบัตานี ศาลจังหวัดพัทลุง และศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การก่อสร้าง ศาลทั้ง ๗ แห่ง ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดใช้เป็นที่ทำการศาลไปแล้วหลายศาล คือ ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้ประกอบพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ และศาล จังหวัดอุดรธานี ได้ประกอบพิธีเปิดเมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๖ โดยท่านรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงยุติธรรมได้กรุณาให้เกียรติไปประกอบพิธีเปิดศาลทั้งสองนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๖ รัฐบาลก็ได้กรุณาอนุมัติงบประมาณก่อสร้าง ที่ทำการศาลใหม่ให้แก่กระทรวงยุติธรรมตามข้อไปอีก ๖ ศาล คือ ศาลจังหวัดอุทัยธานี ศาลจังหวัดตราด ศาลจังหวัดสมุทรสงคราม ศาลจังหวัดสตูล ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ และ ศาลจังหวัดขอนแก่น ขณะนี้กระทรวงยุติธรรมกำลังดำเนินการประกวดราคาก่อสร้างศาล ทั้ง ๕ คือ ศาลจังหวัดอุทัยธานี ศาลจังหวัดตราด ศาลจังหวัดสมุทรสงคราม ศาลจังหวัด สตูล และศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ใกล้จะเป็นผลสำเร็จโดยเรียบร้อยแล้ว ส่วนศาลจังหวัด

খনগেন ซึ่งจะต้องดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามโครงการพัฒนาการภาคตะวันออก
เฉียงเหนือของรัฐบาลนั้น กระทรวงยุติธรรมได้ขอความร่วมมือไปยังกรมโยธาเทศบาล
เพื่อดำเนินการจัดทำแบบแปลนและรายการก่อสร้างศาลจังหวัดนั้นอยู่ เข้าใจว่าจะแล้วเสร็จ
และสามารถดำเนินการประกวดราคาศาลจังหวัดนั้นได้ในเร็ว ๆ นี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๗ กระทรวงยุติธรรมก็ได้ขอตั้งงบประมาณก่อสร้าง
ที่ทำการศาลไว้รวม ๗ ศาล คือ ศาลจังหวัดระนอง ศาลจังหวัดนราธิวาส ศาลจังหวัด
พิจิตร ศาลจังหวัดตะกั่วป่า ศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช ศาลจังหวัดอุบลราชธานี และ
ศาลจังหวัดปราจีนบุรี นอกจากนี้กระทรวงยุติธรรมยังได้ขอตั้งงบประมาณก่อสร้างที่ทำการ
ศาลแขวงในกรุงเทพฯ ๗ ณ ที่ว่างด้านถนนทับเผด็จด้วย

การที่รัฐบาลได้ให้ความสนับสนุนและส่งเสริมการก่อสร้างที่ทำการศาล ซึ่งได้ถูก
ทอดทิ้งมาเป็นเวลานานโดยมิได้หยุดยั้งเช่นนี้ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า รัฐบาลในสมัย
ปฏิวัติมีความปรารถนาที่จะให้ศาลยุติธรรมได้มีที่ทำการสง่างาม สมเกียรติ ถ้าหาก
รัฐบาลยังกรุณาให้ความสนับสนุนและส่งเสริมการก่อสร้างที่ทำการศาลอยู่เช่นนี้ ก็เป็นที่
หวังได้ว่าศาลเก่าแก่และชำรุดทรุดโทรมทั่วราชอาณาจักร ซึ่งรอคอยการก่อสร้างมาเป็นเวลา
ช้านาน จะได้มีที่ทำการศาลใหม่ สมความปรารถนา ของบรรดาข้าราชการกระทรวงยุติธรรม
และประชาชนในอนาคตอันใกล้

(นายกำธร พันธ์ธนาถ)

ปลัดกระทรวงยุติธรรม

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

คำขวัญ

ของ

เจ้าคุณวิรัชชัยมุนี

เจ้าอาวาสวัดทรงศิลา

ปณฺณวา พุทธิสมุปนฺโน วิธานวิธิโกวิท
กาลญฺญ สมณญฺญ จ ส ราชวสตี วเส.

ผู้มีปัญญา ถึงพร้อมด้วยความรู้ นลัดในวิจิตรการงาน
รูกาลและรัฐมัย เขาพึงอยู่ในราชการได้.

คำขวัญ

ของ

นายประวิทย์ ปัตตพงศ์

ประธานศาลฎีกา

เมตตาช่วยคำจุนโลกไว้ได้ฉันทิ

ศาลย่อมช่วยคำจุนความยุติธรรมไว้ได้ฉันทิ

ประวิทย์ ปัตตพงศ์

ประธานศาลฎีกา

คำขวัญ

ของ

นายสัญญา ธรรมศักดิ์

อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

การให้ความยุติธรรม โดยศาลสถิตยยุติธรรม เป็นของต้อง
ประสงค์ของผู้ทุกชั้น และใครๆ เขาก็ยอมรับนับถือ.

ฉะนั้น เราต้องทำให้สมชื่อ!

สัญญา ธรรมศักดิ์

อธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

๓๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

คำขวัญ

ของ

นายเกษม ทิพย์จันทร์

อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓ นครราชสีมา

อาคารศาลใหม่ของจังหวัดชัยภูมิที่ได้สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เป็นสถานที่สง่างาม
ดั่งเห็นประจักษ์อยู่ ณ ปัจจุบันนี้ ก็ด้วยความกรุณาของรัฐบาลอันมี ฯพณ ฯ จอมพล สฤษดิ์
ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี และมี ฯพณ ฯ พระยาอรรณภาวีย์นิพนธ์ เป็นรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงยุติธรรม ได้มอบงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้สร้าง ๑ ล้านบาท

ศาลจังหวัดชัยภูมิเป็นศาลสถิตย์ยุติธรรมชั้นต้นของท้องถิ่น ซึ่งประสิทธิ์ประสาทความ
ยุติธรรมให้แก่ประชาชนผู้นาคดีมาสู่ศาล จึงขอให้ช่วยกันรักษาระดับแห่งความยุติธรรมไว้
ให้มั่นคง เพื่อเกียรติและศักดิ์ศรีของสถาบันแห่งนี้ไว้ให้สืบต่อไป จะได้เป็นที่พึ่งและมิ่งขวัญ
ของพี่น้องชาวจังหวัดชัยภูมิและประชาชนตลอดไป.

เกษม ทิพย์จันทร์

อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓ นครราชสีมา

คำขวัญ

ของ

นายช่วย นนทะนาคร

ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ

ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ ต้องอาศัยความเที่ยงธรรม เพราะความ
เที่ยงธรรมเท่านั้นที่เป็นหลักประกันความปลอดภัยของคนทั้งประเทศ

ศาลจังหวัดชัยภูมิซึ่งเป็นสถาบันผดุงความยุติธรรม ได้ก่อสร้างสำเร็จขึ้นอย่าง
ทันสมัย เป็นศรีสง่าเขตหน้าฐตาของจังหวัด ก็เพราะท่านผู้มีหน้าที่ในการควบคุมการก่อสร้าง
ได้เอาใจใส่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด จึงขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์
ทั้งหลายในสากลโลก จงดลบันดาลให้ท่านผู้มีหน้าที่ในการก่อสร้างและท่านผู้บริหารงาน
แห่งกระบวนการยุติธรรมทุกท่านจงประสบแต่ความสุขความเจริญรุ่งเรือง เป็นกำลังในอัน
ที่จะพัฒนาประเทศอันเป็นที่รักของชาวไทยให้เจริญก้าวหน้าสืบไป.

ช. นนทะนาคร

ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ

บัญชีรายนามผู้พิพากษา

เรียงตามลำดับเท่าที่มีหลักฐานปรากฏ

อันดับ	นาม	ตำแหน่ง	ร.ศ. หรือ พ.ศ.
๑	ขุนพรหมสุภา	ผู้พิพากษาศาลเมือง	ร.ศ. ๑๒๑ ถึง ร.ศ. ๑๒๔
๒	หลวงประจักษ์วารณิก	ผู้พิพากษาศาลเมือง	ร.ศ. ๑๒๕ ถึง ร.ศ. ๑๓๐
๓	หลวงวรศาสตร์วิจารณ์	ผู้พิพากษาศาลเมือง	ร.ศ. ๑๓๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๕๖
๔	นายจรัส เนติบัณฑิตย์	ผู้พิพากษาศาลเมือง	พ.ศ. ๒๔๕๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๕๙
	(ใน พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น หลวงพรหมปัญญา)		
๕	หลวงนาถปัญญา	ผู้พิพากษาศาลจังหวัด	พ.ศ. ๒๔๕๙ ถึง พ.ศ. ๒๔๖๓
๖	หลวงอินทเบญญา	ผู้พิพากษาศาลจังหวัด	พ.ศ. ๒๔๖๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๔
	(ใน พ.ศ. ๒๔๖๙ ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น พระอินทเบญญา)		
๗	พระศุภวิทย์สรวินาส	ผู้พิพากษาศาลจังหวัด	พ.ศ. ๒๔๗๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๐
๘	หลวงอนันตนิติสาร	ผู้พิพากษาศาลจังหวัด	พ.ศ. ๒๔๘๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๘
	(พ.ศ. ๒๔๘๒ เป็นตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล)		
๙	นายเป้า สังขชาติ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	พ.ศ. ๒๔๘๘ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๒
๑๐	นายวิเชียร เศวตรนทร์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	พ.ศ. ๒๔๙๒ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๔
๑๑	นายแปลก สุขปฏิภาค	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	พ.ศ. ๒๔๙๔ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๖
๑๒	นายจรัส สารนาถ	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	พ.ศ. ๒๔๙๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๙
๑๓	นายวิเชียร บุญยธรรมนิย	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	พ.ศ. ๒๔๙๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๒
๑๔	นายกำจร บัณฑิตนันท์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๔
๑๕	นายสวัสดิ์ สุขศรีวงษ์	ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล	พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง ปัจจุบัน

บัญชีรายนามผู้พิพากษา

เท่าที่มีหลักฐานปรากฏ

อันดับ	นาม	ตำแหน่ง	ร.ศ. หรือ พ.ศ.
๑	ขุนรักษาศาสตร์	ผู้พิพากษารอง	ร.ศ. — ถึง ร.ศ. ๑๓๐
๒	ขุนราชสารศิลป์	ผู้พิพากษารอง	ร.ศ. ๑๓๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๕๘
๓	นายเหลือบ โกมารทัต (ภายหลังได้เลื่อนบรรดาศักดิ์ เป็น หลวงนฤการณพิเชต)	ผู้พิพากษารอง	พ.ศ. ๒๔๕๘ ถึง พ.ศ. ๒๔๖๔
๔	ขุนชลสุภา	ผู้พิพากษารอง	พ.ศ. ๒๔๖๔ ถึง —
๕	หลวงสุทธิการณนุญ	ผู้พิพากษา	พ.ศ. — ถึง พ.ศ. ๒๔๖๘
๖	นายเคลือบ บศยนาค (ภายหลังได้เลื่อนบรรดาศักดิ์ เป็น หลวงนาถนิติธาดา)	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๖๘ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๖
๗	นายสนาม นิลกำแหง	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๗๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๐
๘	นายเซ่งฮะ ปาณทุรงกันนัท	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๘๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๑
๙	นายสกลิต รมไม่เกด	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๘๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๖
๑๐	นายปลั่ง วุฒิสศิลป์	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๘๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๕
๑๑	นายถนอม สุวรรณพิมพ์	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๘๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๘
๑๒	นายเพ็ญ สุวรรณเสถียร	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๘๘ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๐
๑๓	นายแสง จินตานนท์	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๙๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๒
๑๔	นายสมน สมรรถไท	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๙๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๖
๑๕	นายจรัญ ดำเริญประสงค์	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๙๗ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๘
๑๖	นายพัลลภ ตุ่มทอง (ภายหลังเปลี่ยนนามสกุล เป็น เสถียรธรรมกิจ)	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๔๙๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๓
๑๗	นายวรชาติ คุสุวรรณ	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๕๐๓ ถึง ปัจจุบัน
๑๘	นายมานิช เพียรตนอง	ผู้พิพากษา	พ.ศ. ๒๕๐๔ ถึง ปัจจุบัน

บัญชีรายนามเจ้าศาล

เท่าที่มีหลักฐานปรากฏ

อันดับ	นาม	ตำแหน่ง	ร.ศ. หรือ พ.ศ.
๑	ขุนประชาเทพ	ยกกระบัตรศาลเมือง	ไม่ปรากฏหลักฐาน
๒	นายดี เวชต์ดี	ยกกระบัตรศาลเมือง	ไม่ปรากฏหลักฐาน
๓	นายใจ วิเศษโสภา	เจ้าศาล	พ.ศ. ๒๔๖๗ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๕ และ พ.ศ. ๒๔๘๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๐๐
๔	นายอรุณ บุญโต	เจ้าศาล	พ.ศ. ๒๔๘๖ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๐
๕	นายสุภะภักดิ์ สดุด	เจ้าศาล	พ.ศ. ๒๔๙๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๔
๖	นายกุล เพื่องคำ	เจ้าศาล	พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึง ปัจจุบัน

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายเกษม ทัพย์จันทร์ อธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓

ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๕

กราบเรียน ท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม

ข้าพเจ้าและข้าราชการศาลจังหวัดชัยภูมิ รู้สึกเป็นเกียรติและปิติยินดีอย่างยิ่ง ที่ท่าน ปลัดกระทรวงยุติธรรมได้กรุณามาเป็นประธาน ในพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารศาล จังหวัดชัยภูมิ ท่ามกลางท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายที่มาร่วมงานในวันนี้

อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ เดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว หลังคามุงสังกะสี กว้าง ๔ วา ๒ คอก ยาว ๘ วา มีห้องพิจารณาห้องเดียว สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ (ร.ศ. ๑๒๓) ณ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ต่อมาการงานมีมากขึ้น ได้ต่อเติมห้องเสริมยื่น ออกไปอีกหนึ่งห้อง โดยใช้ห้องเดิมเป็นห้องพิจารณา ทำให้คับแคบไม่สะดวกแก่การ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งต้องทำงานอย่างแออัด และทำให้รบกวนการพิจารณาคดีของ ศาล ประกอบกับอาคารศาลก่อสร้างด้วยไม้เป็นเวลานานเกือบ ๖๐ ปี จึงชำรุดทรุดโทรม มาก ยากที่จะซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมได้ ทางศาลได้เคยของบประมาณเพื่อสร้าง ศาลใหม่ แต่กำลังงบประมาณไม่อำนวยให้ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๕ ด้วยความกรุณาของ รัฐบาล กระทรวงยุติธรรมจึงได้รับงบประมาณสำหรับก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดชัยภูมิใหม่ เป็นศาลขนาด ๕ บัลลังก์ พร้อมทั้งบ้านพัก ในวงเงิน ๑ ล้านบาท ซึ่งข้าพเจ้าและ ข้าราชการศาลจังหวัดชัยภูมิ มีความยินดีและซาบซึ้งในความกรุณาของกระทรวงยุติธรรม และรัฐบาลเป็นอย่างยิ่ง

กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการประกวดราคาก่อสร้าง ปรากฏว่านายสุทธิ จันทรแสง เป็นผู้เสนอราคาต่ำสุด แต่ราคาที่เสนอยังเกินวงเงินงบประมาณอยู่ คณะกรรมการเปิดของ

ประกวดราคา ฯ ได้เจรจากับ นายสุทธิ จันทร์แสง ในที่สุดตกลงลดรายการก่อสร้างลง บางรายการ นายสุทธิ จันทร์แสง รับทำการก่อสร้างภายในวงเงินงบประมาณตามรายการ ดังต่อไปนี้ คือ

๑. อาคารศาล
๒. เครื่องตบแต่งห้องพิจารณา
๓. เสาธง
๔. บ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
๕. ถนนเข้าศาลและบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
๖. รั้วศาลและบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิที่จะก่อสร้างใหม่นี้ เป็นอาคารตึกสองชั้น หลังคาทรงไทย ตัวอาคารกว้าง ๘.๕๐ เมตร ยาว ๔๔.๒๐ เมตร ด้านหน้าหันสู่ถนนหน้าศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ มีมุขกลางทางด้านหน้ากว้าง ๘.๕๐ เมตร ยื่นออกจากตัวอาคาร ๓ เมตร มุขกลางด้านหลังยื่นจากตัวอาคาร ๒.๔๐ เมตร กว้าง ๘.๕๐ เมตร มีห้องพิจารณา ๔ ห้อง มีห้องทำงานเสมียนพนักงาน ห้องพักพนักงานอัยการ คับความ พยานและห้องซึ่งผู้ต้องหา อาคารศาลเดิมก่อสร้างเสร็จแล้วจะเป็นอาคารที่สำนักงานหลังหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิ

สำหรับที่ดินสร้างอาคารศาลหลังใหม่นี้ เดิมเป็นที่ดินราชพัสดุ อยู่ในความดูแลของ แผนกมหาดไทย ทางศาลได้ขอใช้เป็นที่ก่อสร้างอาคารศาล เพราะที่ดินของศาลเดิมเป็นรูป สี่เหลี่ยมคางหมู ทางปลายแคบมาก ตั้งอยู่ติดวัดทรงศิลา ไม่เหมาะที่จะสร้างอาคารศาล หลังใหม่ อีกทั้งอยู่ไกลศาลากลางจังหวัด ไม่สะดวกแก่การที่จะติดต่อราชการกับแผนกการ ต่างๆ เมื่อทางศาลขอที่ดินแปลงนี้เป็นที่ก่อสร้างศาลใหม่ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดได้ให้ ความร่วมมือจนสำเร็จสมประสงค์ ทั้งนับเป็นการให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

การก่อสร้างศาลจังหวัดชัยภูมิและสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ดังกล่าวมานี้ ได้รับความ ร่วมมือจากกรมโยธาเทศบาลเป็นผู้ออกแบบแปลนและรายการก่อสร้าง และท่านผู้ว่าราชการ จังหวัดชัยภูมิ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆ ได้ช่วยเหลือให้งานพิธีวางศิลาฤกษ์นั้นสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือดังกล่าวมาแล้วไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพเจ้าขอเชิญท่านปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้โปรดประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ศาลจังหวัดชัยภูมิ เพื่อความศิริมงคลแก่อาคารสถานที่ และ ความเจริญรุ่งเรืองของราชการศาลสถิตยุติธรรมสืบไป.

คำกล่าวตอบ

โดย

นายกำธร พันธุลาก ปลัดกระทรวงยุติธรรม

ในพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๐๕

ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓ และท่านผู้มั่งคั่งทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติที่ได้รับเชิญมาประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ ในวันนี้

กระทรวงยุติธรรมตระหนักอยู่เป็นอย่างดีว่า อาคารศาลและบ้านพักผู้พิพากษาที่พระราชอาณาจักรซึ่งส่วนมากได้สร้างมาเป็นเวลาร่วม ๖๐ ปี บัดนี้ความชำรุดทรุดโทรมและคับแคบไม่เหมาะสมแก่กาลสมัย สมควรจะได้ก่อสร้างใหม่เพื่อให้ศาลมีที่ทำการอันสง่างาม และผู้พิพากษามีบ้านพักที่เหมาะสมแก่ฐานะ จึงได้จัดวางโครงการก่อสร้างและบูรณะอาคารศาลและบ้านพักที่พระราชอาณาจักรขึ้น และจะดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามโครงการที่กำหนดไว้ตามกำลังเงินงบประมาณที่ได้รับอนุมัติ ใน พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้กระทรวงยุติธรรมได้รับงบประมาณสร้างอาคารศาลและบ้านพัก รวม ๗ จังหวัด คือ ศาลจังหวัดชัยภูมิ ศาลจังหวัดนครพนม ศาลจังหวัดแพร่ ศาลจังหวัดอุดรธานี ศาลจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศาลจังหวัดปัตตานี และศาลจังหวัดพัทลุง

อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิหลังเก่าเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว คับแคบ ไม่สะดวกแก่การพิจารณาพิพากษาคดีและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ยิ่งกว่านั้น ยังชำรุดทรุดโทรมมากดังที่ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓ ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งยังตั้งอยู่ใกล้ตลาดท่ามกลางย่านชุมนุมชน จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะได้สร้างใหม่ การที่รัฐบาลอันมี ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติงบประมาณสร้างอาคารศาลจังหวัดต่างๆ

ดังกล่าว รวมทั้งศาลจังหวัดชัยภูมิชั้นใหม่ ก็ด้วยพิจารณาเห็นว่าศาลยุติธรรมเป็นที่ประสิทธิ์-
 ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชน สมควรที่จะมีที่ทำการอันสง่างาม เป็นที่เคารพเลื่อมใส
 ของบุคคลทั่วไป อาคารหลังนี้เมื่อสร้างเสร็จแล้ว ก็จะเป็นสถานที่ราชการอันสง่างามแห่ง
 หนึ่งในจังหวัดนี้ เหมาะสมที่จะเป็นที่ทำการศาลสถิตยุติธรรม ข้าพเจ้าขอให้ท่านอธิบดี
 ผู้พิพากษามาภาค ๓ และท่านกรรมการตรวจการก่อสร้างโปรดช่วยกันเอาใจใส่ควบคุมดูแล
 ให้การก่อสร้างได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีสมตามความปรารถนาของทางราชการ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านผู้ว่าราชการจังหวัด และท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือให้การ
 ประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์เป็นไปโดยเรียบร้อย ตลอดจนกรมโยธาเทศบาลผู้ออกแบบแปลน
 ก่อสร้างไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นศุภฤกษ์มงคลกาลแล้ว ข้าพเจ้าขอประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์
 อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ ณ บัดนี้

การก่อสร้างศาลจังหวัดชัยภูมิ

โดย

นายสวัสดิ์ สุบศรีวงษ์

ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ สมัยที่คนหลวงอนสรนิติสาร ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ได้มีการเจรจาขอที่ดินราชพัสดุแปลงที่ก่อสร้างอาคารหลังใหม่กับทางจังหวัดชัยภูมิ เหตุที่ได้ขอที่ดินดังกล่าวไว้ ก็โดยได้พิจารณาเห็นว่า อาคารศาลเดิมปลูกอยู่ในที่ที่ไม่เหมาะสม คับแคบจะขยายขยายออกไปอีกไม่ได้เพราะติดที่ดินของวัดทรงศิลาทางทิศตะวันตก และติดถนนบูรพาทางทิศตะวันออก ประกอบทั้งอาคารหลังเดิมเป็นอาคารไม้ คับแคบและเก่ามาก ไม่เหมาะสม และไม่สะดวกกับการปฏิบัติงานทางคดีซึ่งเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทางจังหวัดซึ่งในขณะนั้น หลวงอุปถัมภ์ประชาบาล และ หลวงอนการณพกิจ ดำรงตำแหน่งข้าหลวงประจำจังหวัดชัยภูมิตัดต่อกัน ก็ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากที่ดินแปลงใหม่เดิมที่เป็นที่สโมสรข้าราชการพลเรือน ทางจังหวัดชัยภูมิจึงขอค่าขนย้ายจำนวน ๑,๑๐๐ บาท ซึ่งกระทรวงยุติธรรมก็เห็นชอบด้วย จึงจัดสรรเงินจำนวนนั้นมอบให้ และทางจังหวัดชัยภูมิก็ได้ช่วยเจรจาติดต่อกับทางกระทรวงการคลัง จนได้รับอนุญาต

ต่อจากนั้นมา ศาลจังหวัดชัยภูมิก็ได้เพียรพยายามของงบประมาณสร้างอาคารใหม่ อยู่เสมอมา แต่กีดขัดเกี่ยวกับภาวะสงครามบ้าง และทางรัฐบาลเห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างศาลในจังหวัดอื่นที่ขาดทุนทรัพย์มากกว่านี้บ้าง ศาลจังหวัดชัยภูมิจึงยังมิได้รับงบประมาณสร้างใหม่ตามปรารถนา

ครั้นปีงบประมาณ ๒๕๐๕ ทางรัฐบาล อันมี ฯพณฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี ได้จัดสรรเงินจำนวน ๑ ล้านบาท เพื่อสร้างอาคารศาลใหม่ พร้อมกับบ้านพักชั้นพิเศษอีก ๑ หลัง ตามแบบแปลนและรายการมาตรฐานของกรมโยธาเทศบาล กระทรวงมหาดไทย อาคารศาลเป็นตึก ๒ ชั้น หลังคาทรงไทย ตัวอาคารกว้าง ๘.๕๐ เมตร ยาว ๔๔.๒๐ เมตร มีมุขกลางด้านหน้ากว้าง ๘.๕๐ เมตร ยื่นออกจากตัวอาคาร ๓ เมตร

ชั้นบนมีห้องพิจารณา ๔ ห้อง ห้องผู้พิพากษา ๒ ห้อง ห้องพัสดุ ๑ ห้อง ห้องนำ ๑ ห้อง
ชั้นล่างมีห้องศาลา เฝ้ายนพนักงาน ห้องพักอัยการ ทนายความ ห้องเก็บสำนวน
ห้องนำ และห้องซังชายและหญิง

ทางกระทรวงยุติธรรมได้เปิดประมูล ซึ่ง นายเกษม ทิพยจันทร์ อธิบดีผู้พิพากษา
ภาค ๓ และข้าพเจ้า ได้ร่วมเป็นกรรมการเปิดซองด้วย ปรากฏว่า นายสุทธิ จันทรวง
เป็นผู้ประมูลได้ในราคาต่ำกว่าผู้อื่น จึงได้รับเป็นผู้ก่อสร้าง และเริ่มลงมือก่อสร้างตั้งแต
วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕

ในการก่อสร้างนี้ ทางกระทรวงยุติธรรมได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้อธิบดีผู้พิพากษาภาค ๓
(ขณะนั้นนายเกษม ทิพยจันทร์ ดำรงตำแหน่ง) ข้าพเจ้า, นายมานิช เพียรสอน
ผู้พิพากษา, คลังจังหวัดชัยภูมิ (นายฉาน โกมารกุล ณ นคร) และผู้แทนกรมโยธาเทศบาล
(นายทองจุล สิงห์กุล) เป็นกรรมการตรวจการจ้าง และ นายภราดร จิตต์จรงค์ ข้าราชการ
กรมโยธาเทศบาล เป็นผู้ควบคุมงานก่อสร้าง คณะกรรมการได้ตรวจรับเงินงวดสุดท้าย
ในวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๐๕

จากข้อความที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า กว่าจะได้งบประมาณก่อสร้างอาคาร
ใหม่นี้ ได้มีการติดต่อบริษัทประมาณมาเป็นเวลานาน แต่ก็เป็นที่เห็นได้ชัดว่า แม้จะได้
งบประมาณมาแล้วก็ตาม อาคารศาลหลังใหม่นักเป็นแบบมาตรฐานที่ดี และงดงามที่สุดเท่าที่
กระทรวงยุติธรรมได้ริเริ่มก่อสร้างมา อันนับได้ว่าเป็นวัตถุถาวรที่เชิดหน้าชูตาของจังหวัด
ชัยภูมิได้แต่แห่งหนึ่ง

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ นับเป็นวันที่เป็นศุภฤกษ์มงคลกาล อันได้กำหนดขึ้น
ตามฤกษ์ที่ท่านสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร ซึ่งขณะนั้น
รักษาการในตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ประธานฤกษ์ให้ จึงได้จัดทำพิธีเปิดอาคารศาล
หลังนั้น ทางศาลจังหวัดชัยภูมิได้รับความร่วมมือจากบรรดาข้าราชการ พ่อค้า คหบดี
และคณะทนายความเป็นอย่างดี ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

สภาพท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ

รวบรวมโดย

นายมานิช เพียรสนอง

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยภูมิ

ชัยภูมิเป็นเมืองเก่าแก่ ตั้งอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ มีโบราณสถานปรากฏอยู่ คือ ปราสาทภู ก่อด้วยศิลาแลงเช่นเดียวกับปราสาทหินพิมาย ดังนั้นฐานว่าเป็นเมืองโบราณซึ่งสร้างชนสมัยเดียวกับปราสาทหินพิมาย

ภูมิประเทศของจังหวัดชัยภูมิตั้งอยู่ตรงเส้นรุ้งเหนือ ๑๖° ตัดกับเส้นตะวันออก ๑๒๐° นับเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ตรงใจกลางของประเทศ ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดเพ็ชรบูรณ์ ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดลพบุรีและจังหวัดเพ็ชรบูรณ์ พื้นที่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูเขาและป่าทึบ อุดมด้วยไม้มีค่าชนิด เช่น ไม้แดง เต็งรัง ตะเคียน ประดู่ ตอนกลางเป็นที่ราบโล่งทุ่งนาและป่าโปร่ง เหมาะสมแก่การทำนาและเลี้ยงสัตว์ ตอนใต้เป็นที่ราบต่ำ และทุ่ง มีน้ำท่วมถึง เหมาะแก่การกสิกรรม โดยที่ภูมิประเทศตอนเหนือเป็นภูเขาสูง มีลักษณะเทลาดต่ำมาทางใต้ จึงทำให้เกิดลำน้ำหลายสาย ที่ดินบริเวณนี้อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การกสิกรรม ลำน้ำต่างๆ ที่เกิดจากภูเขาคือ

๑. ลำน้ำชี ต้นน้ำเกิดจากภูเขาศรีอโศก ไหลจากทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด แล้วไหลวกไปทางทิศตะวันออกเข้าเขตจังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด แล้วไหลตกแม่น้ำมูลที่จังหวัดอุบลราชธานี ลำน้ำชีเป็นแม่น้ำใหญ่ที่สุดสายเดียวในจังหวัดนี้ มีน้ำอยู่ตลอดปี ในฤดูฝนน้ำไหลเชี่ยวมาก

๒. ลำน้ำชลอง เกิดจากภูเขาทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด ไหลผ่านตำบลตลาดแวง ตำบลบ้านเขว้า ตำบลชีลอง ตำบลหนองนาแซง แล้วไหลตกลงน้ำชีที่ตำบลกุดตุ้ม ลำน้ำนี้มีน้ำไหลมากเฉพาะฤดูฝน ฤดูแล้งน้ำแห้งขอด มีน้ำขังบ้างเป็นบางตอน

๓. ลำห้วยข่อระกา ต้นห้วยเกิดจากภูเขาแลนตา ตำบลนาเสียว ไหลผ่านตำบลนาเสียว ตำบลรอบเมือง แล้วไหลไปตกลำน้ำชีที่ตำบลกุดตุ้ม

๔. ลำปะทาว ลำน้ำเกิดจากภูเขาแลนตา ไหลจากตำบลบ้านเล่า ตำบลโพนทอง ไปตกลงน้ำชีที่ตำบลกุดตุ้ม

๕. ลำน้ำห้วยก้ำ ต้นห้วยเกิดจากภูเขาแลนตาเช่นเดียวกับลำน้ำทั้งสองที่กล่าวข้างต้น ไหลตกลงน้ำชีที่ตำบลกุดตุ้ม ฤดูแล้งน้ำในลำห้วยนี้แห้งขอด มีน้ำขังบ้างเป็นบางตอน ประชาชนได้อาศัยนำน้ำมาเลี้ยงสัตว์เฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น

อาชีพ

ชาวจังหวัดชัยภูมิประกอบอาชีพในทางทำนาเป็นหลัก การทำไร่ การหัตถกรรม และเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง พืชปลูกนอกจากข้าว มีฝ้าย อ้อย ถั่วลิสง ปอ ละหุ่ง ซึ่งนิยมปลูกกันทั่วไป สัตว์ที่เลี้ยงมีช้าง ม้า วัว ควาย เป็ด ไก่ สุกร

การหัตถกรรมมีการทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย การทำเครื่องปั้น ดินเผา ทำโอ่ง ไห สำหรับใช้เอง การทำเกลือสินเธาว์เพื่อบริโภคในครอบครัว และมีปริมาณมากพอที่จะส่งไปจำหน่ายยังต่างจังหวัดข้างเคียงได้บ้าง

การปกครอง

ปัจจุบันชัยภูมิแบ่งการปกครองเป็น ๘ อำเภอ

๑. อำเภอเมืองชัยภูมิ มีเนื้อที่ ๑,๘๘๗ ตารางกิโลเมตร พลงเมือง ๘๑,๘๑๘ คน

๒. อำเภอบ้านเขว้า มีเนื้อที่ ๖๔๘ ตารางกิโลเมตร พลงเมือง ๕๘,๓๘๖ คน

๓. อำเภอบำเหน็จณรงค์	มีพื้นที่	๓๘๐๐ ตารางกิโลเมตร	พลเมือง	๓๐,๔๓๔ คน
๔. อำเภอจัตุรัส	มีพื้นที่	๓๘๓๒ ตารางกิโลเมตร	พลเมือง	๕๘,๓๘๖ คน
๕. อำเภอคอนสวรรค์	มีพื้นที่	๖๕๐ ตารางกิโลเมตร	พลเมือง	๓๖,๓๘๒ คน
๖. อำเภอภูเขียว	มีพื้นที่	๑๗๕๕ ตารางกิโลเมตร	พลเมือง	๘๘,๒๗๒ คน
๗. อำเภอเกษตรสมบูรณ์	มีพื้นที่	๓๓๘๔ ตารางกิโลเมตร	พลเมือง	๖๕,๐๔๓ คน
๘. อำเภอแก่งคร้อ	มีพื้นที่	๕๓๐ ตารางกิโลเมตร	พลเมือง	๔๔,๖๘๓ คน
๙. อำเภอคอนสาร	มีพื้นที่	๑๒๐๐ ตารางกิโลเมตร	พลเมือง	๒๔,๐๐๔ คน
รวมเนื้อที่ของจังหวัด		๑๗,๘๘๘ ตารางกิโลเมตร	และรวมพลเมือง	๔๖๘,๑๘๗ คน

ศาลจังหวัด

ศาลจังหวัดชัยภูมิ มีศาลจังหวัดอยู่ ๒ ศาล คือ ศาลจังหวัดชัยภูมิ และศาลจังหวัดภูเขียว

ศาลจังหวัดชัยภูมิ มีเขตอำนาจ ๕ อำเภอ คือ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจัตุรัส และ อำเภอคอนสวรรค์

ศาลจังหวัดภูเขียว มีเขตอำนาจ ๔ อำเภอ คือ อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอแก่งคร้อ และอำเภอคอนสาร

โบราณสถานและภูมิประเทศที่น่าสนใจ

ทางทิศเหนือของจังหวัดประมาณ ๑๘ กิโลเมตร เป็นภูเขา มีน้ำตกแห่งหนึ่งชื่อว่า “น้ำตกตาดโตน” น้ำไหลตกจากภูเขาแล่นตา บนยอดเขานมอ่างน้ำใหญ่ น้ำใสสะอาด ชาวบ้านเรียกว่า “บึงอี้อย” มีทางรถยนต์ไปยังน้ำตกแห่งนี้เพียง ๑๖ กิโลเมตร และต้องเดินด้วยเท้าอีกประมาณ ๒ กิโลเมตรจึงจะถึงน้ำตก บริเวณน้ำตกนมทวนทัศนอันสวยงาม ยังความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ไปชมยิ่งนัก นอกจากน้ำตกดังกล่าวแล้ว ยังมีโบราณสถานสำคัญ คือ

๑. ปรางค์กู๋ ลักษณะเป็นรูปปรางค์ก่อด้วยคิลาแดง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก ห่างศาลากลางจังหวัดประมาณ ๑ กิโลเมตร ชาวชัยภูมิถือว่าปรางค์กู๋เป็นโบราณสถานอันศักดิ์สิทธิ์ ภายในปรางค์นี้มีพระพุทธรูปสมัยทวารวดีบรรจุอยู่ ประชาชนถือเอาวันเพ็ญเดือน ๕ เป็นเทศกาล จัดพิธีนมัสการและสงฆ์นำพระพุทธรูปปรางค์กู๋

๒. ภูพระ อยู่ในท้องที่ตำบลนาเสียว ห่างจากศาลากลางจังหวัดประมาณ ๑๒ กิโลเมตร มีลักษณะเป็นเนินเตี้ยๆ บนภูเขานี้มีพระพุทธรูปที่ศักดิ์สิทธิ์ ประชาชนถือเอาวันตรุษสงกรานต์เป็นเทศกาลนมัสการประจำปี

๓. สระหงษ์ ตั้งอยู่บนเนินเขาเตี้ยๆ ทางทิศตะวันตกของภูพระ มีลักษณะเป็นสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส กว้างประมาณ ๘ วา มีก้อนหินก้อนหนึ่งมีลักษณะเป็นรูปหงษ์ทางทิศใต้โดยธรรมชาติ ด้านตะวันตกของสระนี้เป็นหน้าผาสูงชัน ตรงหน้าผามีบ่อเจ้าเข้าไคคล้ายถ้ำ มีน้ำใสสะอาดขุ่นอยู่ตลอดปี ชาวพนมเมืองเรียกบ่อน้ำว่า “บ่อแก้ว” บริเวณสระหงษ์นี้มีรอยพระพุทธรูปสลักไว้บนหิน ประชาชนถือเอาเดือน ๕ เป็นเทศกาลนมัสการและสงฆ์นำรอยพระพุทธรูปแห่กัน

๔. ปรางค์ตลาดแร่ ตั้งอยู่กลางป่าห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ชาวบ้านเรียกปรางค์นี้ว่า “กู๋แดง” ลักษณะที่ปรากฏเช่น บานประตู บันได ยังคงสภาพดี มีรูปนารายณ์บรรทมสินธุ์ และพระพุทธรูปทวารวดีบรรจุอยู่ภายในกู๋

๕. พระพุทธรบาทภูเขาแฝก เป็นรอยพระพุทธรูปบาทที่พบใหม่ ใน พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งตั้งอยู่บนไหล่เขาภูแฝก เทือกเดียวกับเขาภูพระ มีลักษณะเป็นเนินเตี้ยๆ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑๔ กิโลเมตร ประชาชนถือเอาวันเพ็ญเดือน ๕ เป็นวันนมัสการ มีเตาหุงข้าวโบราณที่ทำด้วยหิน

๖. แผ่นศิลาจารึก เป็นอักษรโบราณ จารึกบนแผ่นหิน ขณะนี้เก็บรักษาไว้หลังท่าทำการไปรษณีย์จังหวัดชัยภูมิ

หลักประกันอันสุดท้ายของประชาชน

โดย

บรรณาธิ คุสุวรรณ

ผู้พิพากษาศาลจังหวัดชัยภูมิ

เมื่อพูดถึงความยุติธรรมแล้ว มนุษย์ทุกคนที่อยู่ในโลกนี้ ย่อมต้องการและปรารถนาด้วยกตัญญู เกือบจะกล่าวได้ว่า บุคคลที่ไม่ต้องการความยุติธรรมนั้นไม่มีด้วยตนเอง มนุษย์เราจึงต้องพยายามขวนขวายแสวงหาวิถีทาง เพื่อจะได้มาซึ่งความยุติธรรมตลอดมา

ในสมัยที่มนุษย์เรายังไม่มีความเจริญนี้ ราษฎรซึ่งเป็นประชาชนคนธรรมดาไม่มีใครได้รับความยุติธรรมเท่าใดนัก ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อเวลาราษฎรผู้ใดกระทำความผิด บุคคลที่มีอำนาจก็มักจะเป็นผู้ออกกฎหมาย บังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตลอดจนวินิจฉัยการกระทำของบุคคลอื่นว่าผิดหรือถูกกฎหมายไปด้วยในขณะเดียวกัน กล่าวคือ ผู้บริหารนอกจากมีหน้าที่บริหารแล้ว ยังกระทำหน้าที่เป็นศาลไปด้วยในตัว ซึ่งการปฏิบัติการเช่นนี้ย่อมเป็นที่เสียหายแก่ราษฎรอย่างหนัก ทั้งนี้เพราะว่าราษฎรผู้ถูกหาว่ากระทำความผิดไม่มีโอกาสโต้ต่อสู้คดีได้เต็มที่ ประกอบทั้งเมื่อฝ่ายบริหารซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองราษฎรอย่างใกล้ชิด เห็นว่า ราษฎรผู้ใดกระทำความผิด และยอมให้ผู้บริหารเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดว่าการกระทำของราษฎรผิดหรือถูก หากมีคนกลางคอยตัดสินด้วยแล้ว ฝ่ายบริหารก็อาจจะตีความไปในทางที่เห็นว่าการกระทำของตนเป็นฝ่ายถูก และการกระทำของราษฎรเป็นฝ่ายผิดเสมอไป ราษฎรจึงไม่ค่อยได้รับความยุติธรรม

ครั้นเมื่อมนุษย์เรามีความเจริญขึ้น ประชาชนผู้ต้องการความยุติธรรมจึงได้พยายามจัดระเบียบการใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองให้เป็นส่วนสัดส่วน ไม่ให้อำนาจแต่ละฝ่ายก้าวล้ำกัน เพื่อให้ประชาชนจะได้พ้นจากการถูกกดขี่ข่มเหงของผู้มีอำนาจและมีโอกาสได้รับความยุติธรรมขึ้นตามลำดับ ด้วยเหตุนี้เองในการปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยจึงได้แบ่งแยกอำนาจในการปกครองประเทศออกเป็น ๓ ส่วนใหญ่ ๆ คือ:-

๑. อำนาจนิติบัญญัติ อันได้แก่อำนาจในการออกกฎหมาย เพื่อบังคับใช้แก่ประชาชน
๒. อำนาจอบริหาร คืออำนาจดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย และ
๓. อำนาจตุลาการ คืออำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างประชาชนต่อประชาชน ตลอดจนถึงประชาชนต่อรัฐ

ประเทศไทยเรานักได้มีกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ก็ได้บัญญัติแบ่งแยกอำนาจในการปกครองประเทศนั้นออกเป็น ๓ ส่วนดังกล่าวแล้วอย่างชัดเจนตลอดมา แม้ตามธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๒ ซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ก็ยังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ เช่นเดียวกันว่า “พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติใช้บังคับโดยคำแนะนำและยินยอมของสภา

คณะรัฐมนตรีใช้อำนาจบริหารและศาลใช้อำนาจตุลาการ ทั้งนี้ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

เมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดได้บัญญัติไว้ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นที่อุ้มนใจของประชาชนได้ว่า อำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีนั้นเป็นอำนาจของศาล โดยเฉพาะ ฉะนั้นบุคคลหรือคณะบุคคลอื่นใด หากมีอำนาจจะแย่งเอาอำนาจวินิจฉัยบรรดาคดีอันเป็นอำนาจชี้ขาด ความผิด หรือถูก ตามกฎหมาย ไปเสียจาก ศาลยุติธรรม ที่ได้ตั้งขึ้น ตามกฎหมายไม่ได้

เมื่อศาลเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการดังกล่าวแล้ว เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรอย่างเต็มที่ กฎหมายรัฐธรรมนูญก็ยังได้บัญญัติให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นจักรกลไกอันสำคัญของศาลในการพิจารณาพิพากษาวรรดคดีมีอิสระอย่างเต็มที่ในการพิจารณาพิพากษาวรรดคดีให้เป็นไปตามกฎหมายตลอดมา แม้ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๒

มาตรา ๑๙ กับบัญญัติว่า “ผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาพิพากษารอรรถคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย” ซึ่งหมายความว่าในการปฏิบัติหน้าที่นั้น ผู้พิพากษามีสิทธิที่จะออกความคิดเห็นของตนได้โดยไม่ถูกรบกวนหรือถูกกระทบกระเทือนจากอำนาจทางอื่น และได้รับความคุ้มครองไม่ต้องมีความรับผิดชอบส่วนตัวด้วย เรื่องความอิสระนี้จึงเป็นหัวใจอันสำคัญ หากผู้พิพากษาไม่มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความคิดเห็นสุจริตของตนแล้ว ราษฎรที่มาร้องขอความยุติธรรมจากศาลก็จะไม่มีโอกาสได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ และอาจถูกเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารกดขี่ข่มเหงได้โดยไม่มีทางแก้ไข

ฉะนั้น เมื่ออำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดรอรรถคดีเป็นหน้าที่ของศาลโดยเฉพาะ และผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาพิพากษารอรรถคดีดังกล่าวแล้ว เมื่อราษฎรคนใดเห็นว่าสิทธิของตนถูกละเมิดหรือถูกรบกวนสิทธิโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือบุคคลอื่นใด ราษฎรผู้นั้นก็มีสิทธิที่จะมาร้องขอความยุติธรรมจากศาลได้อีกต่อหนึ่ง และเมื่อคดีมาสู่ศาลแล้ว ศาลจะพิจารณาคดีพิพากษาโดยอิสระโดยไม่ต้องเกรงกลัวอิทธิพลใดๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าคดีนั้นจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาก็ตาม แม้แต่คดีอาญาซึ่งผู้ต้องหาเคยให้การรับสารภาพ ต่อพนักงานสอบสวน เมื่อคดีมาสู่ศาลจำเลยอาจจะให้การปฏิเสธความรับผิดชอบได้ ศาลจะถือว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีพยานหลักฐานนำสืบว่าได้มีการกระทำผิด และจำเลยเป็นผู้กระทำผิดคดีนั้นจริง จึงจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ ดังนั้นศาลยุติธรรมจึงเป็นหลักประกันอันสุดท้ายที่ประชาชนจะพึงมี ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องช่วยกันรักษาหลักประกันอันสุดท้ายนี้ไว้ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเองตลอดไป.

ลักษณะผู้เป็นตุลาการ

“ว่า... โย บุคคะโล อันว่า บุคคลใดผู้เป็นตระลาการ นาติวัตตะติ บัมิได้ล่วงเสียบ ธรรมมัง ซึ่งยุติธรรม ด้วยอะคตติ แลประกอบด้วยศีลสังข์ แลพิจารณาข้อคดีแห่งราษฎรทั้งปวง ถูกต้องตามพระธรรมสาตรกล่าวไว้นั้น อันว่าเกียรติยศ แล โภคศิริสวัสดิ์มงคลแห่งตระลาการผู้นั้น ก็จะมีจำเริญขึ้นทุกวัน ทุกพระจันทร์ในวันศุกรบักข ฯ”

(จากกฎหมายตระลาการฉบับพิมพ์ของหมอบรัดเล.)

เจ้าพ่อพญาแล

พระยาภักดีชุมพล เจ้าเมืองชัยภูมิคนแรก

โดย

สวัสดิ์ สุขศรีวงษ์

จะขอกล่าวหาความตามตำนาน	รัชกาลที่สองรัตนโกสินทร์
ชัยภูมินิเวศเขตไพริน	พื้นที่นครกว้างว่างผู้คน
ตรงสมัยอนเจ้าเวียงจันทน์	มีพลเพียงอันตยขอ อนุสนธิ
ชื่อ “แล” อยู่ใกล้เขตสนิทดน	ซึ่งเป็นคนขยันการงานดี
ภายหลังนายแลได้แก้มคิด	ตกลงจิตอพยพครอบครัวหนี
จึงอำลาราชบุตรจอมปฐพี	ไปอยู่ที่บ้านนาขุนหนองอ้อจาน
ต่อมาเห็นว่าไม่เหมาะสม	จึงระดมพรรคพวกท่องอีสาน
โน่นน้ำล้นซัดล่อง คลองบึงบาน	ปลูกสร้างบ้านอาศัยได้พักพิง
ลุก-คักรวช สองสามกับหกสอง	นายเลมองชายฉกรรจ์อีกช่วยสั่ง
ทูลถวายอนเจ้าจอมเวียงจิง	ภักดีจึงต่อนายผู้การบุญ
อนให้ได้ประทานบรรดาศักดิ์	ว่า “ขุนภักดีชุมพล” กุลหลุน
ประกอบกิจสฤษดิ์ฐานเจือจุน	เพิ่มไพร่พลพรรคอีกมากมาย
ล่องคักรวชสองสามบวกรักหัว	ท่านขุนฯ มาตรองตรึกนึกฅงาย
เห็น “ซ็ล่อง” คับแคบไม่แบบคาย	คิดโยกย้ายละถิ่นท่าเลเดิม
ได้ตรวจตราดูว่าหนองปลาเฒ่า	ระคนเข้าหนองหลอดช่วยส่งเสริม
น้ำอุดม ดินดีเพิ่มเต็ม	คงพูนเพิ่มสุขสบายคล้ายเมืองสรวง

๑. บ้านนาขุนหนองอ้อจาน อยู่อำเภอสูงเนิน นครราชสีมา

๒. ซ็ล่อง อยู่ท้องที่อำเภอเมืองชัยภูมิ

ลงมือกันถางทางสร้างบ้านใหม่
เจริญรุ่งเรืองโรจน์คู่โชติช่วง

พ.ศ. สองสามตามหกเจ็ด
เกณฑ์เก็บส่วยบรรณาการจอมเม้า

เจ้าอนุพอพระทัยใหญ่หลวงนัก
มีตำแหน่งเป็นเจ้าครองการ

พุทธศกสองสามอีกหกเก้า
แคลงพระทัยภัยจะมาจากแขวง

บัญชาให้เจ้าคุณรวบรวมพล
ท่านเจ้าคุณคนชื่อถิอัสติมน

เพราะได้ฟังบรมโศกสมภาร
อีกทั้งเกรงบารมีกษัตริย์ไทย

จึงเคยเมยมิทำตามรับสั่ง
ตั้งอุปฮาดราชวงศ์เวียงจันทรา

เดินทัพผ่านกาฬสินธุ์เขมราฐ
ร้อยเอ็ดสุวรรณภูมิกับบรรลัย

จับพระยาภักตสังหาร
ชาวประชาเวทนาทุกข์ระทม

หมดหัวหน้าตุงนาวาชาดหางเสือ
แดนเคยสุขร่มทุกข์ชบชมชาน

กรรมสนองต้องตามติดกรรมเก่า
โดยราชสภาวดี แม่ทัพไทย

พระยาแลแม่ตายด้วยกายจาก
จิตจงรักภักดีมิแคลนคลอน

แล้วให้ชื่อสมญาว่า “บ้านหลวง”

ประชาปวงผาสุกทุกข์มี

คิดสำเร็จชนชมพลขมนั้

เช่นเคยที่ปฏิบัติจัดแจงมา

เพิ่มยศศักดิ์ขุนภักดี ๖ เป็นพระยา

“บ้านหลวง” ตราเป็นนครชัยบุรี

องค์จอมเจ้าราชบุตรอนศรี

ด้วยเหตุที่ชายหนุ่มแน่นอนันต์

เกณฑ์ผู้คนส่งไปไว้เวียงจันทน์

หอนแปรผันเนรคุณชุนหทัย

สับสนสานตตลอดชั่วอายุชัย

จะเข้าไปก่ก่ลัวพระอาญา

อน ๆ คลังโมโหเป็นหนักหนา

คุมแสนยาเหยียบฆ่าล่าแดนไทย

ทำพินาศทุกเมืองสู้ไม่ไหว

ลู่เวียงชัย-ภูมิประเทศเขตนคร

ชีพวายปราณปลิดคนดีที่เหมาะสม

ว่าวระบมเสียใจอาลัยลาญ

เหหัวเรือหม่นคว้างปางแตกฉาน

แสนสงสารชาวเมืองเคืองระคาย

อนเจ้าทัพถูกตีแตกสลาย

ภายหลังได้เป็นพระยาบดินทร์ ๖

ชื่อยังฝากความดีหอนหลดถอน

ด้วยบวรกษัตริย์ไทยได้ปรานี

๑. พระยาราชสภาวดี

๒. เจ้าพระยาบดินทร์เคชาบุชิต

กตัญญูรู้คุณมาอาศัย
โดยความซื่อสัตย์ตรงซื่อ

ชาวชัยภูมิสุขโคกวิปโยคยิ่ง
ชาลย์รักภักดีเต็มดวงมาน

จึงพร้อมจิตคิดกันสรรสร้างศาล
หล่อรูปด้วยทองแดงค่าอนันต์

ทุกภาษาพาไหว้ด้วยนบถื่อ
เช่นบวงสรวงปวงภักย์อย่าย่ำยี

เตือนหกพุทธทวารมงคลฤกษ์
มหรสพสมโภชเคารพไหว้

ขอคุ้มครองป้องกันภัยอันตราย
จงจำเวญรุ่งเรืองเนืองนิรันดร์

ยอมมลายดีกว่าเสียศักดิ์ศรี
บ่หอนมีมัวหมองพะพ้องพาน

ชาติคนจริงหัวหน้าแสนสงสาร
สุดจะขานพรณนามาครบครัน

เชญวิญญานตั้งอยู่เป็นมิ่งขวัญ
อภิวันทนากการด้วยภักดี

เลื่องระบือชอชยายหลายธานี
ให้มั่งมีจำรูญพูนโภคย์

งานเอิกเกริกทุกปีตามวิสัย
เช่นถวายเครื่องสังเวยทุกสิ่งอัน

โรคห่างไกลไร้ทุกข์พูนสุขสันต์
สมานฉันท์สามัคคีปรองดอง.

คำกล่าวรายงาน

โดย

นายเกษม ทิพย์จันทร์ อธิบดีผู้พิพากษาศาลภาค ๓

ในพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

กราบเรียน ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

เนื่องในศุภวารดิถีซึ่งจะได้กระทำพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดชัยภูมิหลังใหม่ และ ฯพณ ฯ ได้กรุณามาเป็นประธานในพิธี ข้าพเจ้าและบรรดาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ตำรวจ และพลเรือน ทนายนความ พื่อคำ ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิ รู้สึกเป็นเกียรติและปลื้มปิติ ยินดีในความกรุณาของ ฯพณ ฯ เป็นอย่างสูง

ขอประทานกราบเรียนว่า ศาลจังหวัดชัยภูมิหลังเดิมเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว หลังคามุงสังกะสี กว้าง ๔ วา ๒ คอก ยาว ๘ วา มีห้องพิจารณาห้องเดียว สร้างตั้งแต่ ร.ศ. ๑๒๓ (พ.ศ. ๒๔๔๗) ณ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ต่อมาภายหลังได้มีการงานมากขึ้น ได้ต่อเติมห้องเสมียนไปอีกห้องหนึ่ง โดยใช้ห้องเสมียนเดิมเป็นห้องพิจารณา เพื่อให้พอแก่การชำระอรรถคดีซึ่งได้เพิ่มทวีมาเป็นลำดับ แต่ก็ยังคับแคบไม่สะดวกแก่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ประกอบกับตัวอาคารศาลเดิมชำรุดทรุดโทรมมาก เนื่องจากได้สร้างมาเป็นเวลานานเกือบถึง ๖๐ ปีแล้ว สภาพความเก่าแก่ชำรุดทรุดโทรมของอาคารศาลหลังเดิมไม่มีทางจะซ่อมแซมหรือดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมและให้ดีขึ้นได้ นอกจากจะต้องจัดการก่อสร้างอาคารหลังใหม่ขึ้นแทน ด้วยเหตุนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ขอตั้งงบประมาณสร้างที่ทำการศาลจังหวัดชัยภูมิขึ้นใหม่ และด้วยความกรุณาของรัฐบาล อันมี ฯพณ ฯ จอมพล ถนอม ฯ อดีตนายกรัฐมนตรี และมี ฯพณ ฯ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้อนุมัติงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้เป็นเงินหนึ่งล้านบาท ซึ่งข้าพเจ้า

และคณะข้าราชการศาลจังหวัดชัยภูมิ ตลอดจนชาวจังหวัดชัยภูมิทั้งมวล รู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นการสมควรที่จะขอประทานกล่าว ณ ที่นี้ด้วยว่า ทั้งนี้ก็โดยที่ ฯพณ ฯ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นหัวหน้ารัฐบาล และ ฯพณ ฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ตระหนักในความสำคัญของศาลยุติธรรม และตั้งใจจะทะนุบำรุงเพื่อประโยชน์ที่จะอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนอยู่เป็นนิจ จึงเป็นปัจจัยอันสำคัญที่ทำให้การสร้างที่ทำการศาลจังหวัดชัยภูมิหลังใหม่ได้สำเร็จลงด้วยดี

การก่อสร้างที่ทำการศาลจังหวัดชัยภูมิหลังใหม่นี้ ได้รับความร่วมมือจากกองแบบแผน กรมโยธาเทศบาล เป็นผู้ออกแบบแปลนและรายการก่อสร้าง และส่งเจ้าหน้าที่มาควบคุมการก่อสร้างด้วย อาคารศาลเป็นตึก ๒ ชั้น ขนาด ๕ บัลลังก์ หลังคาทรงไทย ตัวอาคารกว้าง ๘.๕๐ เมตร ยาว ๔๔.๒๐ เมตร ด้านหน้าหันสู่ถนนหน้าศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ มีมุขกลางทางด้านหน้ากว้าง ๘.๕๐ เมตร ยื่นออกจากตัวอาคาร ๓ เมตร มุขกลางด้านหลังยื่นจากตัวอาคาร ๒.๔๐ เมตร กว้าง ๘.๕๐ เมตร ปลูกสร้างในที่ดินราชพัสดุซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลของแผนกมหาดไทย แล้วทางศาลได้ขอที่ดินแปลงนี้มาเป็นที่ก่อสร้างศาลใหม่ เพราะเป็นที่เหมาะสมกว่าที่เดิม ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้ความร่วมมือสนับสนุนจนเป็นผลสำเร็จ จนได้ที่ดินซึ่งต้องการสร้างศาลใหม่ ทั้งนี้ นับว่าเป็นการให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง เหตุที่ไม่สร้างตรงที่ดินของศาลเดิม ก็เพราะที่ดินของศาลเดิมเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ทางปลายแคบมาก ตั้งอยู่ติดกับวัดทรงศิลา ไม่เหมาะที่จะสร้างอาคารหลังใหม่ เพราะใกล้เคียงศาลากลางจังหวัด ไม่สะดวกแก่การที่จะติดต่อราชการกับแผนกต่างๆ อาคารศาลหลังใหม่นี้ นายสุทธิ จันทรแสง เป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ในวงเงินงบประมาณ ๑ ล้านบาท มีรายการก่อสร้าง คือ

๑. อาคารศาล
๒. เครื่องตบแต่งห้องพิจารณา
๓. เสาธง
๔. บ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
๕. ถนนเข้าศาลและบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล
๖. รั้วศาลและบ้านพักผู้พิพากษาหัวหน้าศาล

การสร้างศาลใหม่นับตั้งแต่วางศิลาฤกษ์มาจนสร้างเสร็จ ตลอดจนการทำพิธีเปิดอาคารศาลนี้ ก็ได้รับความร่วมมือจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิ และเจ้าหน้าที่แผนกการอื่นๆ ทั้งฝ่ายตำรวจ พลเรือน ทนายความ พ่อค้า ประชาชนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือจนเป็นผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอขอบพระคุณท่านผู้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือดังกล่าวแล้วไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์ ขอเชิญ ทั่วชน ทั่วปรัตถะทำพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ เพื่อเป็นศิริมงคลแก่สถานที่ อันจะใช้เป็นที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดี ประดิษฐ์ประดาดความยุติธรรม และความร่มเย็นแก่ประชาชนในจังหวัดชัยภูมิสืบต่อไป.

ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์
(www.library.coj.90.th)

คำกล่าวตอบ

โดย

พระยาอรรณการีย์นิเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ในพิธีเปิดอาคารศาลจังหวัดชัยภูมิ

ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖

ท่านอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๓ และท่านผู้แทนผู้พิพากษา

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติ และมีความยินดีอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสมาเป็น ประธานในพิธี
เปิดอาคารศาลจังหวัดชัยภูมิในวันนี้

กระทรวงยุติธรรมพิจารณาเห็นว่า ศาลยุติธรรมเป็นที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรม
แก่ประชาชน สมควรจะมีอาคารศาลอันสง่างามทันสมัย เป็นที่เคารพเลื่อมใสของบุคคล
ทั่วไป ซึ่งข้าพเจ้าถือว่า การจัดให้ศาลได้มาทำการอันเหมาะสมตามเหตุผลดังกล่าว เป็นภาระ
ส่วนหนึ่งของข้าพเจ้าที่จะต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปตามกำลังงบประมาณที่จะได้รับ
อนุมัติ สำหรับที่ทำการศาลจังหวัดชัยภูมิล่วงหน้านั้น ตามรายงานของท่านอธิบดีผู้พิพากษา
ศาล ๓ ย่อมเป็นที่ประจักษ์ว่า ไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นทำการศาลยุติธรรมในขณะนี้ เพราะ
เป็นอาคารไม้ชั้นเดียว มีห้องพิจารณาเพียงห้องเดียว ก่อสร้างเมื่อสมัยเกือบ ๖๐ ปีมาแล้ว
ชำรุดทรุดโทรมและคับแคบ กระทรวงยุติธรรมจึงได้เสนอของบประมาณก่อสร้างศาลใหม่
และได้รับความกรุณาจากรัฐบาล อันมี ฯพณฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี
ให้งบประมาณก่อสร้างเป็นจำนวนหนึ่งล้านบาท เพื่อดำเนินการก่อสร้างที่ทำการศาลใหม่
ในที่ดินราชพัสดุซึ่งกระทรวงมหาดไทยมอบให้

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาเห็นว่า การก่อสร้างได้สำเร็จเรียบร้อยเป็นศาล ๔ บัลลังก์
สง่างามตั้งประจักษ์อยู่ ในนามของกระทรวงยุติธรรม ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านและ
กรรมการตรวจการก่อสร้าง และท่านที่ได้กรุณาร่วมมือช่วยเหลือช่วยเหลือด้วยประการต่างๆ
ไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณท่านที่ให้เกิดความร่วมมือในงานนี้ด้วย

ในที่สุด ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก จงดล
บันดาลให้อาคารศาลจังหวัดชัยภูมิหลังนี้ ได้สถิตสถาพรยั่งยืนนาน เพื่อจักได้เป็นที่ประสิทธิ์-
ประสาทความยุติธรรมให้แก่ประชาชนสืบไป

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นคุณฤกษ์มงคลกาล ข้าพเจ้าขอประกอบพิธีเปิดอาคารศาล
จังหวัดชัยภูมิ ณ บัดนี้.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์
สามกษัตริย์

บุณส่งการพิมพ์

๕๕๖/๒-๓ ใกล้สี่แยกถนนศรี
ถนนบำรุงเมือง กรุงเทพมหานคร ๒๒๗๔๒

นายบุญส่ง อุดมสวัสดิ์ ผู้พิมพ์และโฆษณา ๒๕๐๖